

Jaarverslag 2019

Voorwoord

2019 was een bewogen jaar voor Samana. Er is veel in verandering in onze organisatie.

Zo werd het proces van 'provincialisering' tot een goed eind gebracht, waarbij we de werking van elf verbonden reorganiseerden naar vijf provincies. Dit om te komen tot nog meer slagkracht en een efficiënte samenwerking.

Voor de beroepskrachten kwamen we tot '**homogene takenpakketten**' om versnippering van taken tegen te gaan. Een beroepskracht werkt nu nog slechts op één werkterrein zodat hij/zij zich sterker kan verdiepen en zich beter kan bekwalen in de specifieke rol als ondersteuner. Het 'leren en inspireren van elkaar', over grenzen heen, wint steeds aan belang. Op het vlak van de werkterreinen werd er duidelijkheid gecreëerd.

De vijf basisterreinen: basiswerkingen, aanbod voor jonge mensen met een chronische ziekte, mantelzorg, duo-werking en vakanties organiseren we zo nabij mogelijk vanuit de provincies. Thema's zoals zingeving, communicatie, diversiteit, kwaliteit, ... worden eerder centraal en transversaal opgevolgd.

Op het einde van het jaar werd **in elke provincie een beleidsraad geïnstalleerd** die de provinciale werking zal sturen en opvolgen. Het uittekenen van een onderliggende vrijwilligersstructuur, op maat van de specifieke provincie, is een uitdaging voor het nieuwe jaar.

2019 was ook het jaar van een **doorgedreven remediëringstraject** na een negatief visitatierapport door de overheid. Dit zette ons op scherp. We hebben onze visie en missie geactualiseerd, onze manier van werken verbonden aan de sociaal culturele functies, een kwaliteits- en diversiteitsbeleid uitgerold.

Alle basiswerkingen werden in kaart gebracht volgens de typologie van Joris Piot en een ondersteuningsaanpak uitgewerkt. De eerstvolgende jaren zullen beroepskrachten vooral inzetten op de ondersteuning van routineuze groepen en de opstart van nieuwe basiswerkingen.

Het negatief rapport heeft ons uitgedaagd om sterker de relevantie van Samana aan te tonen. We hebben daarom een **impactmeting** gedaan door verhalen te verzamelen bij 977 mensen. Verhalen die ons leerden dat Samana een wezenlijk verschil maakt in het leven van mensen. Dat zij zich minder eenzaam voelen, dat zij deugd hebben aan het sociaal contact, dat vrijwilligerswerk zin geeft. Geen grote theoretische verhalen, geen spectaculaire cijfers, geen radicale beleidsvoorstellen. Maar gewoon, op huisbezoek gaan, een goeie babbel, een cursus die inzicht geeft en opnieuw hoop, een vakantie die deugd doet voor vakantiegangers en vrijwilligers, ... Wat we zelf zo vanzelfsprekend vinden in onze werking, maakt een wereld van verschil voor mensen. En daar zijn we steeds meer fier op.

De **opmaak van een nieuw beleidsplan** stond eveneens centraal in 2019. In verschillende participatierondes werd met veel mensen nagedacht over de maatschappelijke evoluties en trends, de veranderingen binnen CM en Samana zelf, de uitdagingen die voor ons liggen. Dit alles vertaalde zich in zes strategische doelstellingen. Kairos, het beleidsplan 2021 - 2025 is geboren.

2019 was, tot slot, ook het jaar dat we vijf maal het **televisiejournaal** haalden: met ons uniek vakantie-aanbod voor mantelzorgers, met de Samana-winkelbus waar zorgbehoevenden begeleid worden om zelf terug naar de winkel te gaan, met de opening van een pop-up interimkantoor om het thema van re-integratie op de agenda te zetten, met het project van jonge mantelzorgers en mantelzorgvriendelijke scholen en met **Anatomie van Pijn**, een unieke theaterproductie van pijnpatiënten, samen met NTGent.

Je leest over dit alles veel meer in dit jaarverslag. Veel leesplezier.

Johan Tourné, Directeur Samana

'Wat we zelf zo vanzelfsprekend vinden in onze werking, maakt een wereld van verschil voor mensen.'

Basiswerking

Mijn probleem is eenzaamheid. Ik kan me vaak zo alleen voelen. Dan bel ik naar een aantal van de mensen waarmee ik doorheen de jaren een goede band heb opgebouwd. Enkele van mijn leden, want ik noem ze geen zieken. Mensen met een diep verdriet, dat we kunnen delen. We hebben gezamenlijk nood aan bijpraten, zo om de drie weken.

Dan gaan we samen koffie drinken of een ijsje eten. Ik voel me dan niet zo alleen. Mensen waarbij je meer kwijt kan dan bij je eigen familie, kinderen. Want voor hen verzwijg je meer je miserie. Ik zet me in voor Samana, maar ik krijg veel meer terug dan wat ik geef. Het is nog de moeite om op te staan als ik weet dat ik niet alleen ben.

Uit de impactmeting, 2019

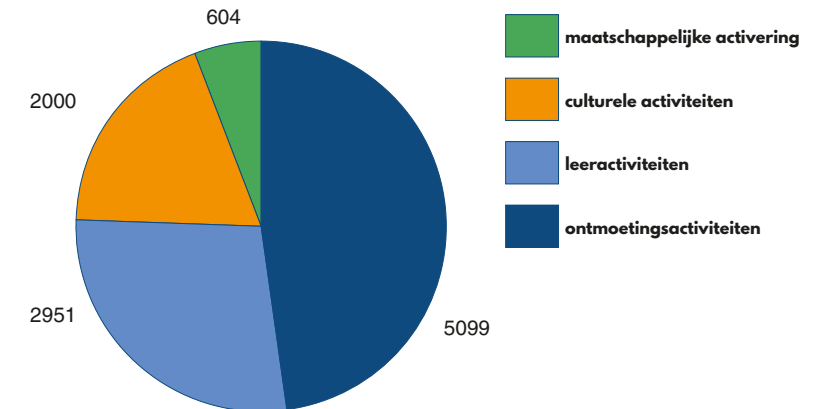
BASISWERKING

Samana telde in 2019 **1277 basiswerkingen**. Zij **organiseren 1.500.000 huisbezoeken en 10.654 activiteiten**. Van pannenkoeknamiddagen, kerst- of paasfeest, bezoek aan een museum of de lokale toneeluitvoering, uitstap naar een bezienswaardigheid, een optreden van een lokale beroemdheid, tot ... Al deze basiswerkingen worden gedragen door **26.493 vrijwilligers** die autonoom kunnen beslissen welke activiteiten zij organiseren. Deze lokale werking kreeg vorm via **7.874 bestuursamenkomsten**. Veel van deze activiteiten dragen bij tot het realiseren van de doelstellingen van CM als gezondheidsfonds.

Uit de impactmetingen blijkt dat Samana mee bouwt aan het sociaal netwerk van mensen met een chronische ziekte, mantelzorgers en vrijwilligers. Contact met mensen is de belangrijkste drijfveer, binnen alle werkterreinen en voor alle doelgroepen.

De verbondenheid en nabijheid die ervaren wordt, is cruciaal. Ook voor vrijwilligers geldt dit. Iets doen voor anderen, geeft betekenis aan sich. Vrijwilligerswerk is voor velen een middel tegen eenzaamheid. Het geeft een reden om op te staan.

Activiteiten

Wij komen naar hier en dat is aangenaam om met iedereen kennis te maken, het is een namiddag, ik kom er graag naar toe. Die bingo, ik doe dat graag. Ge moet een beetje geluk hebben. We spelen meerdere keren. Ik heb een keer gespeeld op de kaart en ik had de eerste prijs. Het was een wasmand en daarmee heb ik al veel gedaan, die kwam net van pas want de mijne was versleten. Ik was daarmee heel tevreden. Nu denk ik altijd aan Samana als ik die mand vast heb. We krijgen dan taart en koffie, dat is plezierig, zo'n namiddag. Het duurt niet lang, van 14 tot 17u.

Uit de impactmeting, 2019

SAMANA WINKELBUS

Voor minder mobiele mensen is het niet altijd eenvoudig zelf boodschappen te doen. Buurtwinkels verdwijnen immers en grote supermarkten liggen soms veraf. Zij moeten beroep doen op familie of thuiszorgdiensten om voor hen naar de winkel te gaan. Vaak een prima oplossing.

Alleen, zelf je boodschappen uitkiezen of nieuwe producten ontdekken kan dan niet meer. En dat vinden we jammer.

Daarom lanceerde Samana de Winkelbus. Sinds 2019 kunnen bewoners beroep doen op de Samana Winkelbus. Deze rolstoeltoegankelijke bus brengt je gratis naar de supermarkt in je buurt. Je krijgt **alle tijd om rustig je boodschappen te doen** en nadien brengt de winkelbus je weer terug.

“ Als je slecht te been bent, dan is het moeilijk om met de bussen van De Lijn te gaan winkelen. Met al die zakken en zo. Daarom is het zo aangenaam om met de Samana-winkelbus te gaan. Alle zakken worden in het busje geladen, en ik kan zelf kiezen wat ik koop.

Uit de impactmeting, 2019

”

“

Ik volgde Mantelkracht, een coachingprogramma voor mantelzorgers. Tijdens het terugkommoment was ik heel blij dat ik kon afsluiten met te vertellen dat de openheid en het vertrouwen dat ik voelde in de groep me veel deugd gedaan heeft.

We zaten gezellig samen in een kring en wederom werd er geluisterd naar elkaar zonder oordeel en met veel respect. We hebben deze dag alles mooi kunnen afronden, dat maakte me een beetje verdrietig, maar elkaar terugzien deed me ook deugd.

Uit de impactmeting, 2019

”

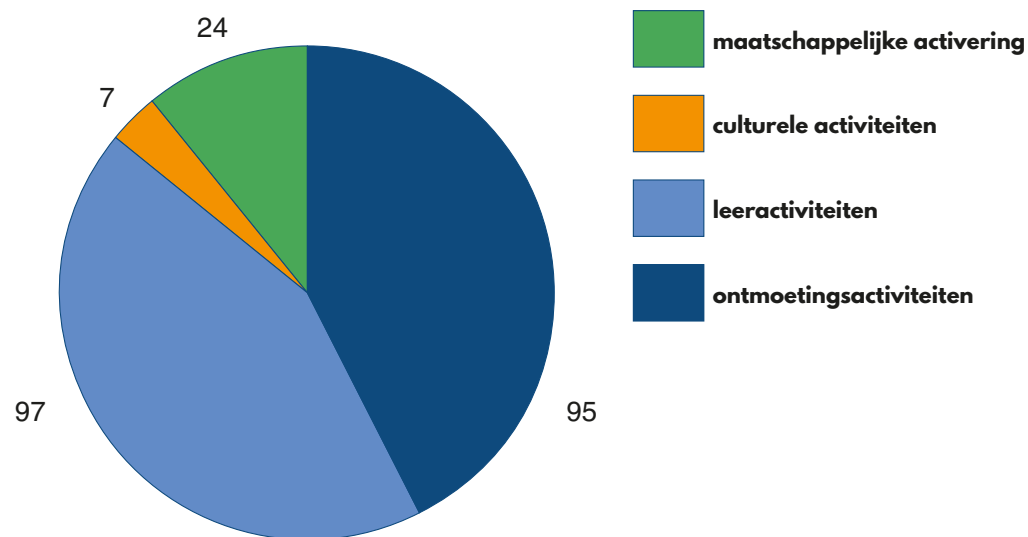
Mantelzorg

MANTELZORG

De mantelzorgactiviteiten zijn erg gevarieerd: infosessies, cursussen, ontmoetingen en lotgenotencontact, informatie delen, ... Uit de impactmeting blijkt dat 66% van de mantelzorgers zich erg ondersteund voelt door Samana, 6% heeft het gevoel er helemaal alleen voor te staan.

Vooraf de **mantelzorgvakanties** worden als een verademing ervaren. Mantelzorgers zien Samana als een combinatie van een luisterend oor, contact met mensen en steun bij het aanpakken van (praktische) problemen. Ontmoeting, waardering, erbij horen, betrokkenheid, lotgenotencontact zijn aspecten die het sterkst gewaardeerd worden.

Mantelzorg activiteiten

Een brondag voor mantelzorgers, ik zou het voor de wereld niet willen missen. Voor mij is het een moment om even stil te staan: wat zijn mijn plus- en minpunten? Hoe functioneer ik als mantelzorgster zonder mijzelf te verliezen? Het is een gelegenheid om in te gaan op zingeving en spiritualiteit.

Daarnaast is er natuurlijk ook het contact met andere mantelzorgers. Wij gaan samen op zoek naar krachtbronnen. In de uitwisseling leren wij van elkaar zoals bij wie, waar en hoe beroep doen op hulpverlening. Niet alleen praktische maar ook psychische ondersteuning is van belang. Blijf als mantelzorgster nooit alleen, zoek sociaal contact.

Uit de impactmeting, 2019

JONGE MANTELZORGERS

Jonge mantelzorgers zijn jongeren die thuis een extra handje toesteken omdat er iemand binnen het gezin ziek is, verslaafd is of een beperking heeft. Onderzoek van Samana toont aan dat de **thuisituatie van jonge mantelzorgers een invloed heeft op hun schoolprestaties**. Ze komen vaker te laat (omdat ze bijvoorbeeld op de thuisverpleging moeten wachten die al eens in de file staat), ze zijn vaker afgeleid in de klas door hun zorgen, ze komen niet toe aan hun huiswerk, spijbelen meer en verlaten vaker de school zonder diploma...

Daarom heeft Samana in 2019 voluit de kaart getrokken van jonge mantelzorgers met het project **'Samen naar een mantelzorgvriendelijke school'**. Met dit project bouwen we concreet samen met de scholen aan een ondersteunende schoolomgeving voor jonge mantelzorgers. Deelname aan het project duurt één schooljaar. In 2019 bereikten we acht scholen in Vlaanderen. Om de resultaten van dit project duurzamer te maken, richt Samana het **'Scholennetwerk voor jonge mantelzorgers'** op. Dit netwerk verenigt, ondersteunt en versterkt de scholen die met het traject aan de slag gingen.

We zijn zo ontzettend fier op ons project dat we er zelfs een boek over schreven: **Jonge mantelzorgers op school**.

Aanbod mensen met een chronische ziekte

TERUG AAN DE SLAG NA EEN PERIODE VAN ZIEKTE?

Sinds januari 2017 is er een wettelijke regeling om mensen met een chronische ziekte terug aan het werk te helpen. Die nieuwe regeling geldt voor wie twee maanden of langer langdurig ziek is, in de privésector of als contractuele ambtenaar werkt. Het is belangrijk dat langdurig zieken nog tijdens hun ziekte het werk kunnen hervatten. Al dan niet met aangepast werk.

Mensen met een chronische ziekte willen ook opnieuw aan het werk, aangepast aan hun situatie. Maar helaas, daar knelt het schoentje! Voor velen onder hen die in deze nieuwe re-integratie procedure stappen, blijkt aangepast werk niet mogelijk

en is de uiteindelijke uitkomst ontslag wegens medische overmacht. Deze werknemers ontvangen geen opzegvergoeding en verliezen ook eventuele voordelen die zij genoten bij hun werkgever zoals bijvoorbeeld een hospitalisatieverzekering.

Vanuit Samana werd hierop gereageerd. We organiseerden tachtig informatiesessies en hielden met ruim duizend mensen diepte-interviews.

In april 2019 opende Samana i.s.m. ACV het **'Weer-werk interim-bureau'**, een pop-up uitzendbureau in Shopping I te Genk. In november 2019 deden we dit opnieuw in Gent. Langdurig zieke werknemers konden er terecht voor informatie over hoe zij weer aan het werk kunnen. Uit deze

informatie destilleerde Samana en ACV een aantal voorstellen die kunnen bijdragen aan het **verbeteren van de huidige re-integratie aanpak**.

Op 9 mei 2019 organiseerde Samana een speed-date tussen langdurig zieken en politici van de verschillende politieke partijen. We willen uitdrukkelijk een rol spelen in dit debat en organiseerden daarom op 28 november 2019 in Antwerpen een symposium waar sprekers het thema benaderden vanuit verschillende invalshoeken.

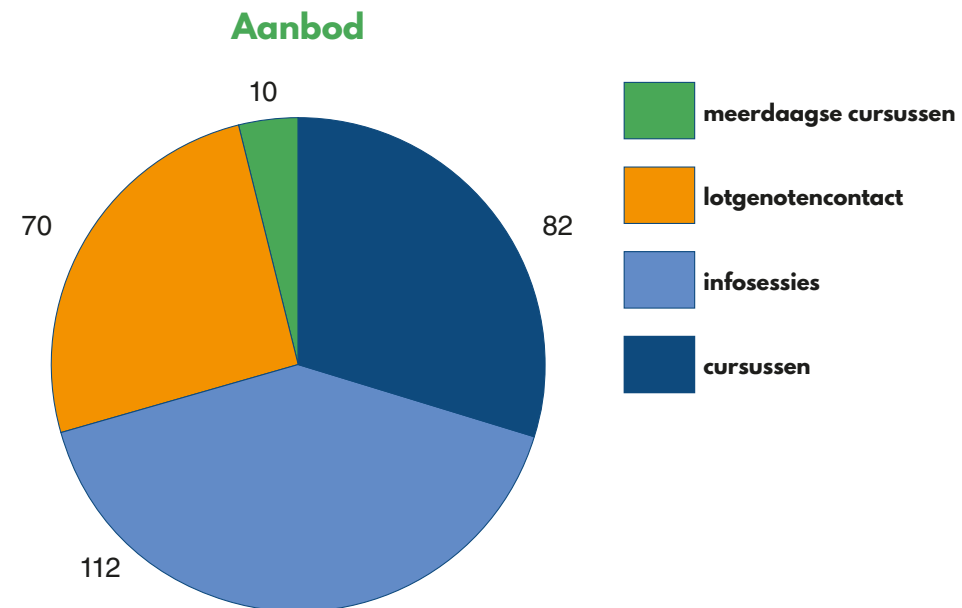
Maar de nog steeds groeiende groep van mensen die uitvallen omwille van psychosociale en stress gerelateerde aandoeningen dwingt ons om verder na te denken over de manier waarop we vandaag werken: "Ons politiek bestel offert alles op voor een economisch model en dat maakt mensen ziek. Het probleem ligt niet bij de patiënt. Stressgerelateerde aandoeningen zijn beroepsziekten en verdienen een collectieve aanpak, net als stoflong en loodvergiftiging in de vorige eeuw" (Paul Verhaeghe).

Ik zat daarnet op de tram. Er waren jongens op de tram elkaar aan het fikfakken, plagen, ... er zat een vreemde naast mij, ... normaal gezien zou dit angst en spanning bij mij oproepen. Maar vorige cursusnamiddag leerden we dat je met een andere blik naar de wereld kan kijken (ingebeeld functioneren). Ik paste dit toe en zag dat het eigenlijk allemaal erg veilig was. Ik kon mij ontspannen, naar buiten kijken en genieten van hetgeen ik buiten zag. Wat ik leerde tijdens de cursus, kon ik direct toepassen. Wat een meerwaarde in mijn leven!

Uit de impactmeting, 2019

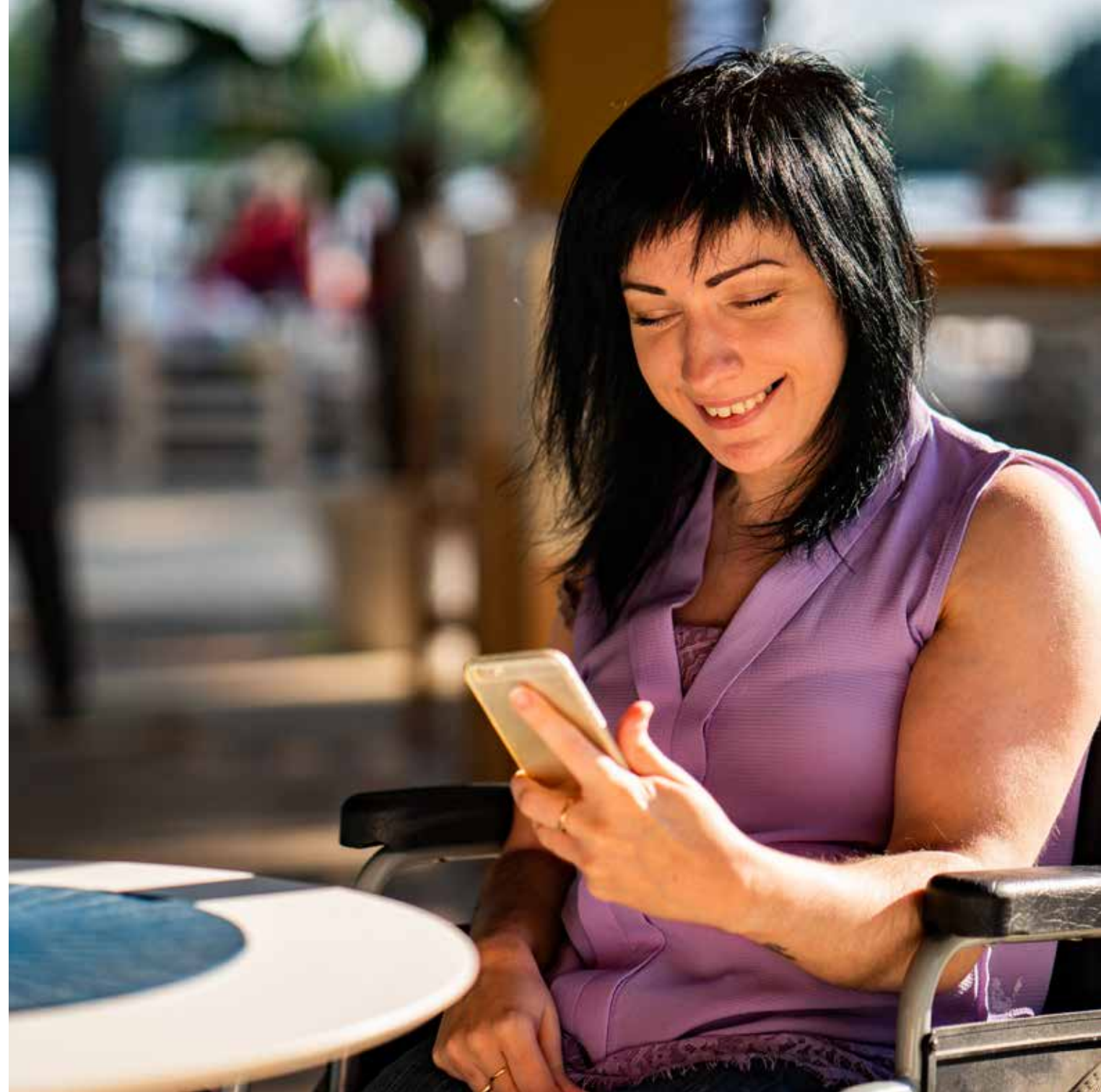
CURSUSSEN, INFOSESSIES, LOTGENOTENCONTACT

De verborgen kunstenaar, geboeid door perfectionisme, van stress naar balans, geef zuurstof aan je leven, gezonde voeding, leven met fibromyalgie, burnout - een nieuw begin, ...

Een greep uit het Samana aanbod. Gericht op weerbaarheid, op het versterken van mensen met een chronische ziekte. Vaak groeit uit een cursus een verdergaand contact met andere cursisten.

Ik ging naar een cursus over illustreren in Oostende. Dat was een 6-tal keren. Na de voorlaatste les kreeg ik een mailtje van een van de andere deelnemers met de vraag of ik na de laatste les iets met hen wou gaan drinken. Dat was een groepje mensen die ook andere cursussen volgen, maar die regelmatig samenkomen, ook thuis bij iemand, die eens een museumbezoek doen, ... Ik was danig aangedaan van die vraag. Sindsdien hoor ik bij het groepje. Ik hoef er niet mee in te zitten om mijn rolstoel mee te nemen als we een afstandje moeten afleggen. Alles wordt aanvaard. Het doet mij ongelooflijk goed bij hen te horen.

Uit de impactmeting, 2019

Verrassende Vakanties

“ Naar het Nederlandse Doorn, mijn eerste vakantie met Samana. Wat zag ik er tegen op. Ik wou dat niet want ik kon dat niet. Ik ben zo moe, ik kan niet goed stappen, ik heb geen evenwicht, en nog zoveel meer. Die MS weet je... Maar mijn man moedigde me aan en beloofde me te helpen...

De eerste contacten. Ik schermde mezelf af. Ik wou niet geconfronteerd worden, niet de beperkingen zien die ik zelf nog niet had. Ik had er al genoeg... Maar toen ik dag na dag zag hoe anderen met de hunnen omgingen, ging ik de mijne stilaan meer aanvaarden. Iedereen was zo vriendelijk, zo gemoeidelijk. Het ging vanzelf, of ik wilde of niet. En de behulpzaamheid van al de medewerkers was onvoorstelbaar. Ze kende geen grenzen. Dat zal ik nooit vergeten. Mijn angst was totaal overbodig gebleken... En toen de week voorbij was, zat ik vol mooie herinneringen. En verlangde ik al naar meer. Ik voel me toch zo dankbaar... Vandaag ben ik al aan mijn vijfde vakantie met Samana toe!

Uit de impactmeting, 2019

”

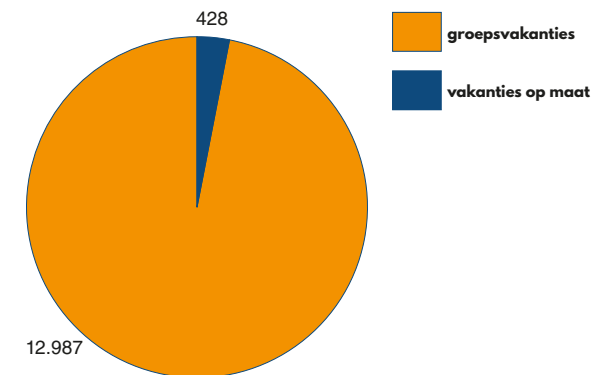
SAMANA VERRASSEDE VAKANTIES

Nieuwe energie krijgen door op vakantie te gaan is voor de meeste mensen een vanzelfsprekendheid. Dit geldt ook voor mantelzorgers, mensen met een chronische ziekte en vrijwilligers.

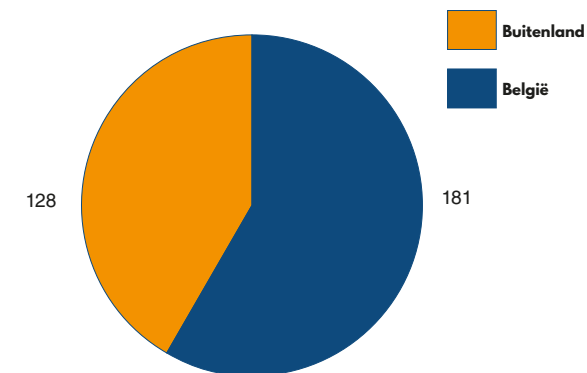
Uit de impactmetingen blijkt dat deze energie wordt meegenomen in het dagelijks leven. 95% van de bevroegden die meegaan op een Samana-vakantie doen dit omwille van de ondersteuning die geboden wordt en voor het contact met anderen. 72% van de mensen voelt zich erg ondersteund, 4% niet. De belangrijkste motivatie om mee te gaan op vakantie is om nieuwe energie op te doen (61%). Vaak zijn de vakantiegangers ook momenten om **grenzen te verleggen**, ook al zijn het kleine stapjes, maar de nieuwe context nodigt hen daartoe wel uit.

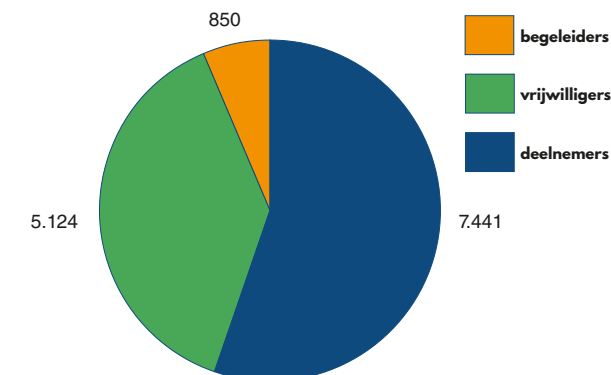
Aantal deelnemers

Bestemming

Reizigers

Duo-werking

DUO-WERKING

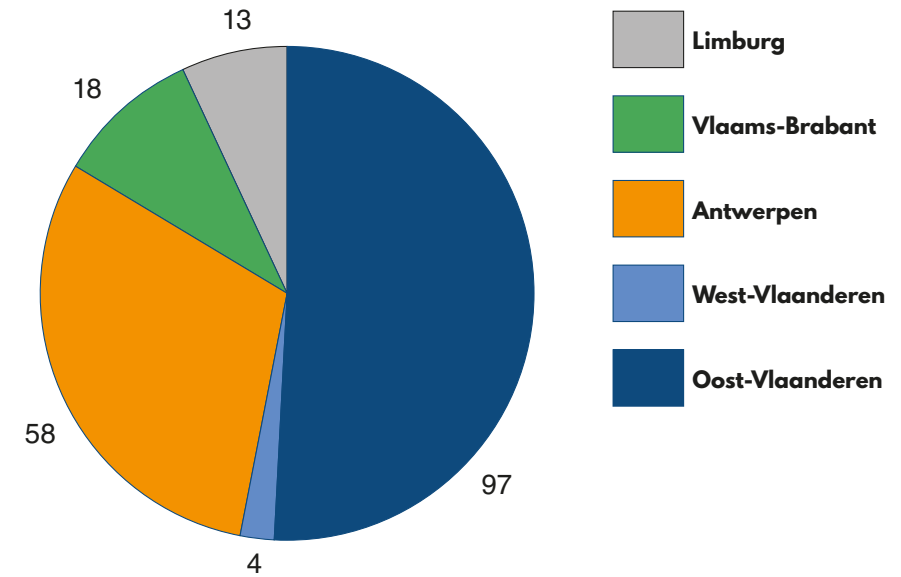
Sociaal contact mogelijk maken is dé missie van Samana. **Via de duo-werking willen we één-op-één contacten faciliteren.**

Vrijwilligers kunnen kiezen voor een engagement dat duidelijk afgebakend is in tijd. We zetten hiermee ook de deuren open voor jongere mensen, zowel naar doelgroep als naar vrijwilligers. We

kunnen ook meer inspelen op de superdiverse samenleving.

In 2019 zijn we gestart om de duo-werking sterker en meer gestructureerd uit te bouwen als één van de werkterreinen. Hiervoor werken we bij voorkeur samen met andere organisaties: Buddywerking Vlaanderen en CGG, Rondpunt vzw, ...

Aantal duo's per provincie

Ik ben met mijn buddy een dagje naar Rotterdam gereden met de trein. We zijn met de boot gaan varen. Het was een rondvaart in de haven. Er was nog een vriendin bij en ze was juist jarig. Omdat ze jarig was moest ze niets betalen. We zijn ook gaan eten bij de chinees en kennis gemaakt met de Thaise keuken. De dag was een groot avontuur voor ons. De vriendin zei dat het de mooiste verjaardag was geweest tot nu toe. Ik zal die dag ook nooit vergeten.

Uit de impactmeting, 2019

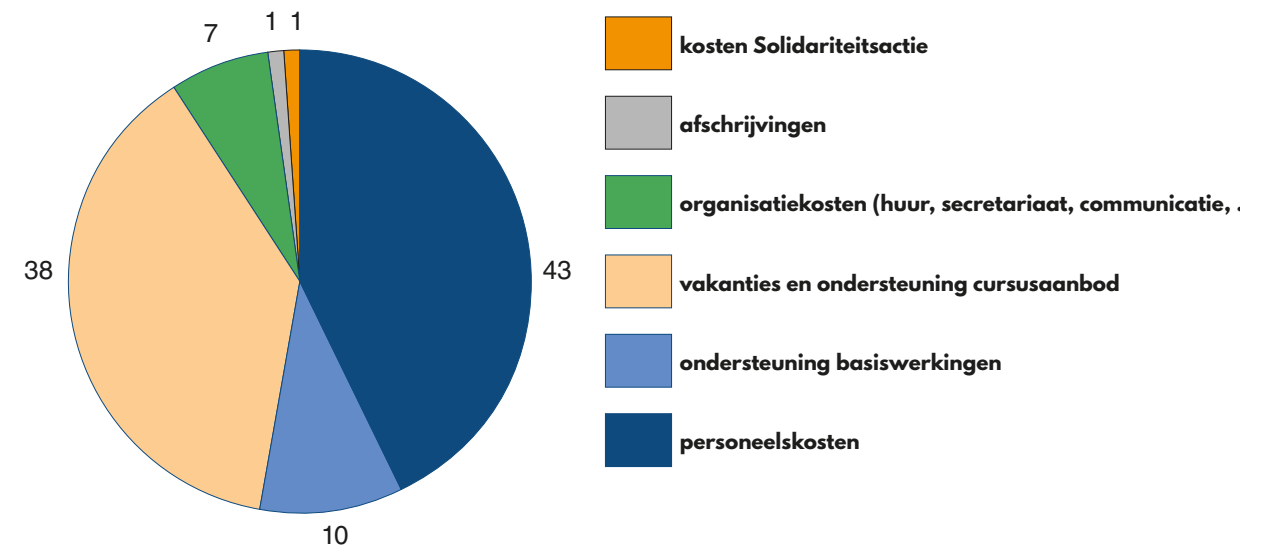
De cijfers

De cijfers

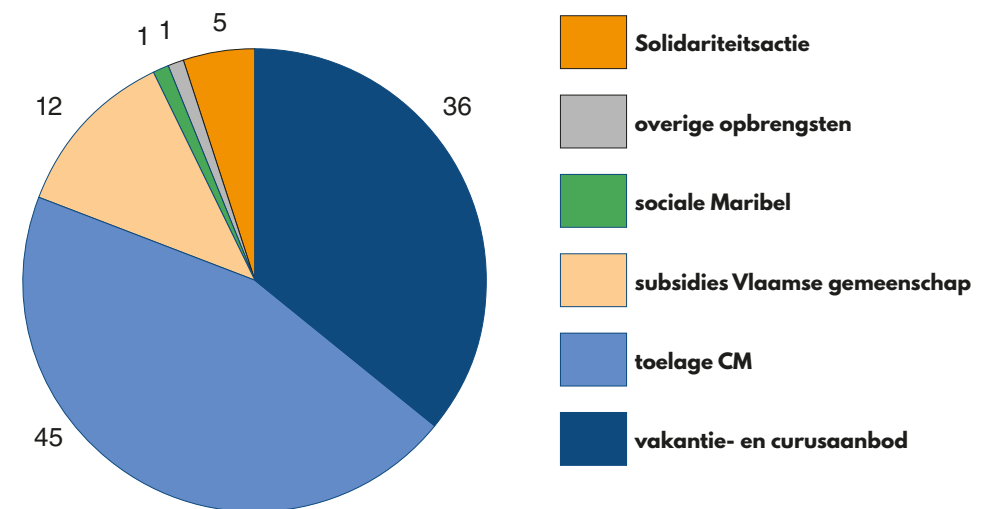
2019 was financieel geen makkelijk jaar. De inkomsten verminderen, terwijl de kosten jaarlijks stijgen. Overheidsbesparingen worden ook binnen Samana gevoeld. Door zuinig beleid zijn we erin geslaagd om het verlies te beperken.

Budget totaal: 21.880.012 euro

Uitgaven (%)

Inkomsten (%)

En we eindigen
2019 in schoonheid ...

© Fred Debrock

Anatomie van Pijn

© Fred Debrock

ANATOMIE VAN PIJN

Ziek zijn kan je leven overnemen. Je talenten en je sociale contacten worden door de dagelijkse zorgen naar de achtergrond geduwd. Samana wilde met dit project de **talenten van mensen met een chronische ziekte aanboren en het sociaal isolement doorbreken**.

Omdat we overtuigd zijn van hun talenten, daagden we de deelnemers uit om de lat hoog te leggen. We willen de nadruk verleggen van ziek zijn naar mens zijn.

Lies Pauwels is regisseur en actrice. Zij selecteerde vijf mensen met een chronische ziekte en vijf acteurs en bouwde met hen **Anatomie van Pijn**. Een theaterstuk dat in december 2019 in première ging en nu toert langs de theaterzalen in binnen- en buitenland.

Dit project helpt me om het verleden een plaats te geven. Het geeft me de kans om iets positiefs te creëren uit mijn pijn en om een zeer moeilijke periode af te sluiten.

Fien De Keukelaere, één van de acteurs

Samana is er voor jou

- ✓ **Cursussen en infosessies bieden je inzichten en ondersteuning, aangepast aan jouw noden.**
- ✓ **Warme ontmoetingen met lotgenoten maken ziek zijn minder eenzaam. Door activiteiten en ervaringen met elkaar te delen, groei je samen uit tot bondgenoten.**
- ✓ **Vakanties geven je de kans om op adem te komen in een begripvolle omgeving. Ons reisaanbod is aangepast aan de noden en wensen van mensen met een chronische ziekte of een lichamelijke beperking. Samana ondersteunt je om letterlijk én figuurlijk je grenzen te verleggen.**
- ✓ **Samana heeft oor naar jouw verhaal. Op gestructureerde wijze brengen we de problemen in kaart en verzamelen we inzichten rond mogelijke verbeteringen, oplossingen en suggesties. Doe je inbreng in de focusgroepen of registreer je via www.samana.be/panel.**

MEER INFO? 02 246 47 71 of WWW.SAMANA.BE